

МОЛОЧНА ПРОДУКТИВНІСТЬ КОРІВ УКРАЇНСЬКОЇ ЧОРНО-РЯБОЇ МОЛОЧНОЇ ПОРОДИ

Ковальчук В. І., кандидат с.-г. наук, доцент

Оцінка тварин за господарсько-корисними ознаками є необхідною умовою процесу селекційного удосконалення молочної худоби.

Постановка проблеми. Забезпечення екологічно-продовольчої безпеки держави від кон'юктури зовнішнього ринку обумовлює необхідність постійного пошуку шляхів збільшення обсягів виробництва тваринницької продукції.

Головним чинником, що забезпечує досягнення цієї мети є використання високопродуктивних порід і типів усіх видів тварин та створення умов для максимальної реалізації їх генетичного потенціалу продуктивності.

Досвід країн з високо розвинутим молочним скотарством засвідчує, що максимальна його ефективність досягається за використання спеціалізованих молочних порід.

Мета і завдання досліджень. Дослідження параметрів господарсько-біологічних властивостей корів української чорно-рябої молочної породи дає можливість оцінити рівень розвитку основних селекційних ознак, визначити бажаний тип худоби та методи її вдосконалення.

Матеріал і методика проведення досліджень. Дослідження проведено на 101 корові української чорно-рябої молочної породи дочірнього підприємства «Рогачівське», Ружинського району, Житомирської області.

Сучасне маточне поголів'я тварин представлено нащадками голштинських бугаїв. Стадо господарства характеризується доброю молочною продуктивністю 5500-5800 кг молока від середньорічної корови. Середньодобові прирости ремонтного молодняку становлять 500-600 грамів. На кожну середньорічну корову виробляють

45-50 ц кормових одиниць. Система утримання корів-прив'язна з використанням пасовищ у літній період.

Один раз в місяць проводяться контрольні доїння. Племінний та зоотехнічний облік в господарстві налагоджено добре.

Проміри тіла корів брали мірною палкою і стрічкою на 2-3 місяці лактації: (висота в холці, обхват грудей; коса довжина тулубу). По кожній корові враховували: надій за 305 днів лактації або за укорочену (не менше 240 днів); вміст жиру в молоці брали у добовому зразку від кожної корови; живу масу-шляхом зважування на 2-3 місяці лактації; відносну молочність(кількість молока 4% жирності за 305 днів або укорочену лактацію на 100 кг живої маси) – розрахунковим шляхом, кг. Добовий надій, тривалість доїння та швидкість молоковіддачі визначали на 2-3 місяці лактації.

Нами проведено вивчення екстер'єрно-конституціональних типів корів української чорно-рябої молочної породи за масо-метричним коефіцієнтом по Д.Т.Вінничуку з співавторами, який визначали за формулою:

$ММК = ЖМ : (ВХ + КДГп + ОГ) \times 100\%$, де ЖМ – жива маса корови, кг;

ВХ – висота в холці, см; КДГп – коса довжина тулубу палицею, см; ОГ – обхват грудей, см;

За результатами оцінки на основі відхилення від середньої арифметичної 0.4 частки сігми корови української чорно-рябої молочної породи були розподілені за масо-метричним коефіцієнтом на три типи: щільний, проміжний і рихлий.

Цифровий матеріал оброблений методом варіаційної статистики за методикою, які викладені у посібнику М.О. Плохинського (1969).

Результати досліджень. Вивчення різних екстер'єрно-конституціональних типів має важливе значення при розведенні української чорно-рябої молочної породи.

Українська чорно-ряба молочна порода створювалась протягом тривалого періоду шляхом різних типів схрещування та залучення світового генофонду споріднених порід.

Молочна продуктивність корів є одним з основних їх показників племінної цінності. Вона залежить від цілого ряду факторів. Зокрема на рівень молочної продуктивності корів впливають порода, вік тварини, рівень годівлі, умови утримання та інші фактори.

Саме тому зусилля зоотехнічної науки і практики спрямовуються на одержання від корови як можна більшої кількості і високої якості молока з урахуванням зазначених факторів. У наших дослідженнях оцінка молочної продуктивності корів різних типів проведена за надоем за 305 днів останньої закінченої лактації, вмістом жиру в молоці, кількістю молочного жиру та відносною молочністю.

Корови української чорно-рябої молочної породи перших двох(щільний, проміжний) типів характеризуються високими показниками молочної продуктивності за надоем 6555-5675 кг молока, за вмістом жиру в молоці 3.45-3.64%, за кількістю молочного жиру 226,1-206,5 кг та відносною молочністю 950-915 кг. Слід відмітити досить високу відносну молочну продуктивність корів. Вона визначає економічну оцінку молочної худоби: чим більший показник відносної молочності, тим більша частка поживних речовин раціону використовується на виробництво одиниці продукції і тим менші витрати кормів на підтримуючу годівлю.

Параметри мінливості за всіма показниками молочної продуктивності знаходяться в межах: коефіцієнт варіації 0.6-8.1%. Кращими за цими показниками виявилися тварини перших двох типів. Різниця між продуктивністю корів цих типів склала за надоем 3808 кг, молочним жиром 180 кг, а відносною молочністю 447 кг ($P < 0.001$).

Найбільшу цінність мають тварини, які добре поєднують високий надій молока з високим вмістом в ньому жиру, що позитивно позначається на показниках племінної цінності.

Виробництво молока на промисловій основі вимагає формування бажаного типу худоби, добре пристосованої до машинного доїння. Це комплексна ознака, складові якої в значній мірі детермінуються генотипом тварин, особливо морфологічні показники (розмір і форма вим'я та дійок).

Як показує практика, найбільшу молочну продуктивність мають корови, яким притаманне вим'я ванно- та чашоподібної форми, з великим запасом, міцною підвішуючою зв'язкою, щільно прикріплене й пропорційно розвинене. Тому відбір корів за молочною продуктивністю певною мірою приведе до покращення форми вимені. За морфо-функціональними особливостями вимені кращими виявилися корови щільного типу.

Важливим елементом при оцінці молочної залози є її функціональні особливості молоковіддачі корів різних типів.

Тому серед корів української чорно-рябої молочної породи існує певна різниця за показниками молоковіддачі в залежності до екстер'єрно-конституційних типів. За добовим надоем корови щільного типу переважають тварин проміжного типу на 2.4 кг або 15.4%, рихлого типу на 10.4 кг або 238%. Найбільш мінливою ознакою властивостей вимені є добовий надій (7.2-28%), який значно впливає на швидкість молоковіддачі.

Висновки. Таким чином, проведенні дослідження по вивченню молочної продуктивності та властивостей молоковіддачі корів української чорно-рябої молочної породи різних екстер'єрно-конституціональних типів, показали, що найбільше відповідають вимогам цільових стандартів української чорно-рябої молочної породи тварини щільного і проміжного типів.

Джерела використаної інформації

1. Інструкція по бонітуванню великої рогатої худоби молочних і молочно-м'ясних порід. – К.:Урожай.-1993.-С.6-9.
2. Д.Т.Винничук, П.Д.Максимов, В.П.Коваленко. Экстерьерный тип и продуктивность коров.-К.: -1994.-36с.
3. В.І.Костенко. Практикум із скотарства і технології виробництва молока та яловичини.-К.;Урожай.-1996.-С.102-152.